

Kinh Đại Bát-Nhã Ba-La-Mật-Đa

(Trọn bộ 24 tập)

Hán dịch: Tam Tạng Pháp Sư Huyền Trang

Việt dịch: Hòa Thượng Thích Trí Nghiêm

Khảo dịch: Hòa Thượng Thích Thiện Siêu

Sài Gòn 1998

--- o0o ---

Tập 13

QUYỂN THỨ 305

HỘI THỨ NHẤT

Phẩm

PHẬT MẪU

Thứ 41 - 1

Phật nói: Thiện Hiện! Thí như người nữ sanh nuôi các con, hoặc năm, hoặc mười, hoặc hai mươi, ba mươi, bốn mươi, năm mươi, hoặc trăm, hoặc ngàn. Bà mẹ phải bệnh, các con mỗi đứa lo cầu thuốc chữa, khởi nghĩ này rằng: "Làm sao mẹ ta sẽ được hết bệnh, sống lâu an vui, thân không các khổ, tâm lìa sầu buồn?" Bấy giờ, các con đều dùng phương tiện cầu đồ an vui che hộ thân mẹ, chớ làm muỗi nặng, rắn rít, lạnh nóng, đói khát thấy làm xúc phạm xâm hại. Lại đem các món đồ vui thượng diệu cúng dường cung kính mà nói lời này: "Mẹ ta từ bi sanh nuôi bọn ta, dạy chỉ các thứ sự việc thế

gian, bọn ta đâu được chẳng đền ơn mẹ!" Thiện Hiện! Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác cũng lại như thế, thường đem Phật nhãn xem xét hộ niệm Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu. Vì có sao? Thiện Hiện! Bát-nhã Ba-la-mật-đa năng sanh tất cả Phật pháp, năng dạy chỉ thật tướng các pháp thế gian. Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác mười phương thế giới hiện đang thuyết pháp, cũng đem Phật nhãn thường xem soi hộ niệm Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu. Vì có sao? Thiện Hiện! Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu năng sanh tất cả công đức chư Phật, năng dạy chỉ thật tướng các pháp thế gian. Do nhân duyên này, chư Phật thường đem Phật nhãn xem soi hộ niệm Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, vì trả ơn kia chẳng nên dám bỏ. Vì có sao? Thiện Hiện! Vì tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, Bát-nhã, Tĩnh lự, Tinh tiến, An nhẫn, Tịnh giới, Bồ thí Ba-la-mật-đa đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được sanh vậy.

Tất cả nội không, ngoại không, nội ngoại không, không không, đại không, thắng nghĩa không, hữu vi không, vô vi không, tất cánh không, vô tế không, tán không, vô biến dị không, bản tánh không, tự tướng không, cộng tướng không, nhất thiết pháp không, bất khả đắc không, vô tánh không, tự tánh không, vô tánh tự tánh không đều

do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được hiện vậy. Tất cả chơn như, pháp giới, pháp tánh, bất hư vọng tánh, bất biến dị tánh, bình đẳng tánh, ly sanh tánh, pháp định, pháp trụ, thật tế, hư không giới, bất tư nghi giới, đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được hiện vậy. Tất cả khổ thánh đế, tập diệt đạo thánh đế đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được hiện vậy.

Tất cả bốn tĩnh lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được sanh vậy. Tất cả tám giải thoát, tám thắng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được sanh vậy. Tất cả bốn niệm trụ, bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được sanh vậy. Tất cả không giải thoát môn, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được sanh vậy. Tất cả Bồ-tát thập địa đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được sanh vậy. Tất cả năm nhãn, sáu thần thông đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được sanh vậy.

Tất cả Phật mười lực, bốn vô sở úy, bốn vô ngại giải, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp

Phật bất cộng đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được sanh vậy. Tất cả pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được sanh vậy. Nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được sanh vậy. Tất cả đà-la-ni môn, tất cả tam-ma-địa môn đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được sanh vậy.

Tất cả Dự lưu, quả Dự lưu, Nhất lai, quả Nhất lai, Bất hoàn, quả Bất hoàn, A-la-hán, quả A-la-hán đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được sanh vậy. Tất cả Độc giác, Độc giác Bồ-đề đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được sanh vậy. Tất cả Bồ-tát Ma-ha-tát và tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được sanh vậy. Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác và chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế mà được sanh vậy.

Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đã được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, đang được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, sẽ được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề đều do Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế. Do nhân duyên đây, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu đối các Đức Như Lai có

ơn đức lớn. Vậy nên, các Phật thường đem Phật nhãn xem soi hộ niệm Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu.

Thiện Hiện! Các thiện nam tử, thiện nữ nhân trụ Bồ-tát thừa, nếu năng nghe hỏi, biên chép, thọ trì, đọc tụng, suy nghĩ, tu tập, rộng nói Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác thường đem Phật nhãn xem soi hộ niệm khiến tâm kia thường được an vui, sở tu thiện nghiệp không các lưu nạn. Thiện Hiện! Các thiện nam tử, thiện nữ nhân trụ Bồ-tát thừa, nếu năng đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu đây nghe hỏi, biên chép, thọ trì, đọc tụng, tu tập, suy nghĩ, vì người diễn nói, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác mười phương thế giới đều cùng hộ niệm, khiến đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề được vị Bất thối chuyển.

Bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện thưa Phật rằng: Như Thế Tôn nói, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu năng sanh chư Phật. Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu năng chỉ thật tướng các pháp thế gian. Bạch Thế Tôn! Vì sao Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu năng sanh chư Phật? Vì sao Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu năng chỉ thật tướng các pháp thế gian? Vì sao

chư Phật từ Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu mà sanh? Vì sao chư Phật nói tướng thế gian?

Phật nói: Thiện Hiện! Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu năng sanh tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, những bao năm nhẫn, sáu thần thông; hoặc Phật mười lực, bốn vô sở úy, bốn vô ngại giải, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng; hoặc pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả; hoặc nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí. Thiện Hiện! Hết thấy Như Lai, vô lượng vô biên công đức chư Phật đều từ Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu mà sanh. Do được chư Phật công đức như thế nên tên là Phật. Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu năng sanh chư Phật công đức như thế, do đây nên nói năng sanh chư Phật, cũng nói chư Phật từ Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu mà sanh.

Thiện Hiện! Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu năng chỉ thật tướng các pháp thế gian, năng nói chỉ thật tướng năm uẩn. Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác cũng nói thật tướng năm uẩn thế gian.

Bạch Thế Tôn! Vì sao chư Phật Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu nói chỉ thật tướng năm uẩn thế gian?

Thiện Hiện! Chư Phật Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu đều chẳng chỉ ra năm uẩn có thành có

hoại, có sanh có diệt, có nhiễm có tịnh, có tăng có giảm, có vào, có ra; đều chẳng nói chỉ ra có quá khứ, có vị lai, có hiện tại, có thiện, có bất thiện, có vô ký, có buộc cõi Dục, có buộc cõi Sắc, có buộc cõi vô Sắc. Sở vì sao? Thiện Hiện! Chẳng phải các pháp không có thành có hoại, chẳng phải pháp vô tướng có thành có hoại, chẳng phải pháp vô nguyên có thành có hoại, chẳng phải pháp vô tác có thành có hoại, chẳng phải pháp vô sanh diệt có thành có hoại, chẳng phải pháp vô thể tánh có thành có hoại. Thiện Hiện! Chư Phật Bát-nhã Ba-la-mật-đa nói chỉ thật tướng năm uẩn như thế. Tướng năm uẩn đây tức là thế gian, cho nên thế gian cũng không có tướng thành hoại sanh diệt thấy.

Lại nữa, Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều y Bát-nhã Ba-la-mật-đa, năng khắp chứng biết vô lượng vô số tâm hành sai khác các loại hữu tình, nhưng trong Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu đây không có hữu tình, không có thi thiết hữu tình khá được. Không sắc, không thi thiết sắc khá được; không thọ tướng hành thức, không thi thiết thọ tướng hành thức khá được. Không nhãn xứ, không thi thiết nhãn xứ khá được; không nhĩ tỷ thiết thân ý xứ, không thi thiết nhĩ tỷ thiết thân ý xứ khá được. Không sắc xứ, không thi thiết sắc xứ khá được; không thanh hương vị xúc

pháp xứ, không thi thiết thanh hương vị xứ pháp xứ khá được.

Không nhãn giới, không thi thiết nhãn giới khá được; không sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc, nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ, không thi thiết sắc giới cho đến nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ khá được. Không nhĩ giới, không thi thiết nhĩ giới khá được; không thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ, không thi thiết thanh giới cho đến nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ khá được. Không tỷ giới, không thi thiết tỷ giới khá được; không hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc, tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ, không thi thiết hương giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ khá được. Không thiệt giới, không thi thiết thiệt giới khá được; không vị giới, thiệt thức giới và thiệt xúc, thiệt xúc làm duyên sanh ra các thọ, không thi thiết vị giới cho đến thiệt xúc làm duyên sanh ra các thọ khá được. Không thân giới, không thi thiết thân giới khá được; không xúc giới, thân thức giới và thân xúc, thân xúc làm duyên sanh ra các thọ, không thi thiết xúc giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ khá được. Không ý giới, không thi thiết ý giới khá được; không pháp giới, ý thức giới và ý xúc, ý xúc làm duyên sanh ra các thọ,

không thi thiết pháp giới cho đến ý xúc làm suyên sanh ra các thọ khá được.

Không địa giới, không thi thiết địa giới khá được; không thủy hỏa phong không thức giới, không thi thiết thủy hỏa phong không thức giới khá được. Không vô minh, không thi thiết vô minh khá được; không hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử sâu thán khổ ưu não, không thi thiết hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não khá được.

Không Bồ thí Ba-la-mật-đa, không thi thiết Bồ thí Ba-la-mật-đa khá được; không Tịnh giới, An nhân, Tinh tiến, Tĩnh lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa, không thi thiết Tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa khá được.

Không nội không, không thi thiết nội không khá được; không ngoại không, nội ngoại không, không không, đại không, thắng nghĩa không, hữu vi không, vô vi không, tất cánh không, vô tế không, tán không, vô biến dị không, bản tánh không, tự tướng không, cộng tướng không, nhất thiết pháp không, bất khả đắc không, vô tánh không, tự tánh không, vô tánh tự tánh không, không thi thiết ngoại không cho đến vô tánh tự tánh không khá được. Không chơn như, không thi thiết chơn như khá được;

không pháp giới, pháp tánh, bất hư vọng tánh, bất biến dị tánh, bình đẳng tánh, ly sanh tánh, pháp định, pháp trụ, thật tế, hư không giới, bất tư nghì giới, không thi thiết pháp giới cho đến bất tư nghì giới khá được.

Không khổ thánh đế, không thi thiết khổ thánh đế khá được; không tập diệt đạo thánh đế, không thi thiết tập diệt đạo thánh đế khá được. Không bốn tinh lự, không thi thiết bốn tinh lự khá được; không bốn vô lượng, bốn vô sắc định, không thi thiết bốn vô lượng, bốn vô sắc định khá được. Không tám giải thoát, không thi thiết tám giải thoát khá được; không tám thắng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ, không thi thiết tám thắng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ khá được. Không bốn niệm trụ, không thi thiết bốn niệm trụ khá được; không bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi, không thi thiết bốn chánh đoạn cho đến tám thánh đạo chi khá được.

Không không giải thoát môn, không thi thiết không giải thoát môn khá được; không vô tướng, vô nguyện giải thoát môn, không thi thiết vô tướng, vô nguyện giải thoát môn khá được. Không Bồ-tát thập địa, không thi thiết Bồ-tát thập địa khá được. Không năm nhãn, không thi thiết năm nhãn khá

được; không sáu thần thông, không thi thiết sáu thần thông khá được.

Không Phật mười lực, không thi thiết Phật mười lực khá được; không bốn vô sở úy, bốn vô ngại giải, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng, không thi thiết bốn vô sở úy cho đến mười tám pháp Phật bất cộng khá được. Không pháp vô vong thất, không thi thiết pháp vô vong thất khá được; không tánh hằng trụ xả, không thi thiết tánh hằng trụ xả khá được.

Không nhất thiết trí, không thi thiết nhất thiết trí khá được; không đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí, không thi thiết đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí khá được. Không tất cả đà-la-ni môn, không thi thiết tất cả đà-la-ni môn khá được; không tất cả tam-ma-địa môn, không thi thiết tất cả tam-ma-địa môn khá được.

Không quả Dự lưu, không thi thiết quả Dự lưu khá được; không quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán, không thi thiết quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán khá được. Không Độc giác Bồ-đề, không thi thiết Độc giác Bồ-đề khá được. Không tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát, không thi thiết tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát khá được. Không có chư Phật Vô thượng Chánh

đẳng Bồ-đề, không có thi thiết chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề khả được.

Thiện Hiện! Chư Phật Bát-nhã Ba-la-mật-đa nói chỉ ra thật tướng thế gian như vậy. Thiện Hiện! Nhưng trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu đây chẳng thị hiện sắc, chẳng thị hiện thọ tướng hành thức. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huống có thị hiện sắc thọ tướng hành thức khả được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế chẳng thị hiện nhãn xứ, chẳng thị hiện nhĩ tỷ thiệt thân ý xứ. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huống có thị hiện nhãn xứ, nhĩ tỷ thiệt thân ý xứ khả được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế chẳng thị hiện sắc xứ, chẳng thị hiện thanh hương vị xúc pháp xứ. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huống có thị hiện sắc xứ, thanh hương vị xúc pháp xứ khả được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu như thể chẳng thị hiện nhãn giới; chẳng thị hiện sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc, nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huống có thị hiện nhãn giới cho đến nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu như thể chẳng thị hiện nhĩ giới; chẳng thị hiện thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huống có thị hiện nhĩ giới cho đến nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu như thể chẳng thị hiện tỷ giới; chẳng thị hiện hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc, tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huống có thị hiện tỷ giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thể chẳng thị hiện thiệt giới; chẳng thị hiện vị giới, thiệt thức giới và thiệt xúc, thiệt xúc làm duyên sanh ra các thọ. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huống có thị hiện thiệt giới cho đến thiệt xúc làm duyên sanh ra các thọ khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thể chẳng thị hiện thân giới; chẳng thị hiện xúc giới, thân thức giới và thân xúc, thân xúc làm duyên sanh ra các thọ. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huống có thị hiện thân giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thể chẳng thị hiện ý giới; chẳng thị hiện pháp giới, ý thức giới và ý xúc, ý xúc làm duyên sanh ra các thọ. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huống có thị hiện ý giới cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu như thế chẳng thị hiện địa giới, chẳng thị hiện thủy hỏa phong không thức giới. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huống có thị hiện địa giới, thủy hỏa phong không thức giới khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu như thế chẳng thị hiện vô minh; chẳng thị hiện hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử sầu than khổ ưu não. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huống có thị hiện vô minh cho đến lão tử sầu than khổ ưu não khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu như thế chẳng thị hiện Bồ thí Ba-la-mật-đa; chẳng thị hiện Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tĩnh lực, Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huống có thị hiện Bồ thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu như thế chẳng thị hiện nội không; chẳng thị hiện ngoại

không, nội ngoại không, không không, đại không, thắng nghĩa không, hữu vi không, vô vi không, tất cánh không, vô tế không, tán không, vô biến dị không, bốn tánh không, tự tướng không, cộng tướng không, nhất thiết pháp không, bất khả đắc không, vô tánh không, tự tánh không, vô tánh tự tánh không. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huông có thị hiện nội không cho đến vô tánh tự tánh không khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế chẳng thị hiện chơn như; chẳng thị hiện pháp giới, pháp tánh, bất hư vọng tánh, bất biến dị tánh, bình đẳng tánh, ly sanh tánh, pháp định, pháp trụ, thật tế, hư không giới, bất tư nghi giới. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huông có thị hiện chơn như cho đến bất tư nghi giới khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế chẳng thị hiện khổ thánh đế, chẳng thị hiện tập diệt đạo thánh đế. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc,

huống có thị hiện khổ thánh để cho đến đạo thánh để khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế chẳng thị hiện bốn tĩn lự; chẳng thị hiện bốn vô lượng, bốn vô sắc định. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huống có thị hiện bốn tĩn lự, bốn vô lượng, bốn vô sắc định khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế chẳng thị hiện tám giải thoát; chẳng thị hiện tám thắng xứ, chín thứ đệ định, mười biến xứ. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huống có thị hiện tám giải thoát cho đến mười biến xứ khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế chẳng thị hiện bốn niệm trụ; chẳng thị hiện bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huống có thị hiện bốn niệm trụ cho đến tám thánh đạo chi khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thể chẳng thị hiện không giải thoát môn; chẳng thị hiện vô tướng, vô nguyện giải thoát môn. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huống có thị hiện không giải thoát môn cho đến vô nguyện giải thoát môn khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thể chẳng thị hiện Bồ-tát thập địa. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huống có thị hiện Bồ-tát thập địa khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thể chẳng thị hiện năm nhãn, chẳng thị hiện sáu thần thông. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huống có thị hiện năm nhãn, sáu thần thông khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thể chẳng thị hiện Phật mười lực; chẳng thị hiện bốn vô sở úy, bốn vô ngại giải, đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả, mười tám pháp Phật bất cộng. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm

sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẩm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huông có thị hiện Phật mười lực cho đến mười tám pháp Phật bất cộng khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẩm sâu như thế chẳng thị hiện pháp vô vong thất, chẳng thị hiện tánh hằng trụ xả. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẩm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẩm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huông có thị hiện pháp vô vong thất, tánh hằng trụ xả khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẩm sâu như thế chẳng thị hiện nhất thiết trí; chẳng thị hiện đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẩm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẩm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huông có thị hiện nhất thiết trí, đạo tướng trí, nhất thiết tướng trí khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẩm sâu như thế chẳng thị hiện tất cả đà-la-ni môn, chẳng thị hiện tất cả tam-ma-địa môn. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẩm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẩm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huông có thị hiện tất cả đà-la-ni môn, tất cả tam-ma-địa môn khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế chẳng thị hiện quả Dự lưu, chẳng thị hiện quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huông có thị hiện quả Dự lưu cho đến quả A-la-hán khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế chẳng thị hiện Độc giác Bồ-đề. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huông có thị hiện Độc giác Bồ-đề khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế chẳng thị hiện tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huông có thị hiện tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát khá được.

Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế chẳng thị hiện chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Vì có sao? Thiện Hiện! Trong lý Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu như thế, Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu hãy vô sở hữu, bất khả đắc, huông có thị

hiện chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề khả
được.

Lại nữa, Thiện Hiện! Tất cả hữu tình thi thiết
lời nói hoặc hữu sắc hoặc vô sắc, hoặc hữu tướng
hoặc vô tướng, hoặc phi hữu tướng phi vô tướng,
hoặc thế giới này hoặc tất cả thế giới mười phương
khác. Các hữu tình này hoặc tâm mờ muội, hoặc
tâm tản mát, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác
y Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu đều như thật biết.

Bạch Thế Tôn! Vì sao Như Lai Ứng Chánh
Đẳng Giác như thật biết tâm mờ muội, tâm tản mát
của các hữu tình kia? Thiện Hiện! Tất cả Như Lai
Ứng Chánh Đẳng Giác do pháp tánh nên như thật
biết tâm mờ muội, tâm tản mát của các loại hữu
tình kia? Bạch Thế Tôn! Vì sao Như Lai Ứng Chánh
Đẳng Giác do pháp tánh nên như thật biết tâm mờ
muội, tâm tản mát của các hữu tình kia? Thiện
Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác như
thật biết trong pháp tánh, pháp tánh chẳng khả
được, huông có tâm mờ muội, tâm tản mát. Thiện
Hiện! Như vậy, Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác do
pháp tánh nên như thật biết tâm mờ muội, tâm tản
mát của các loại hữu tình kia.

Lại nữa Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng
Chánh Đẳng Giác do tận, lìa, nhiễm, diệt, đoạn,

vắng lặng, xa lìa nên như thật biết tâm mờ muội, tâm tản mát của các loại hữu tình kia. Bạch Thế Tôn! Vì sao Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác do tận, lìa, nhiếp, diệt, đoạn, vắng lặng, xa lìa nên như thật biết tâm mờ muội, tâm tản mát của các loại hữu tình kia? Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác như thật biết tận, lìa, nhiếp, diệt, đoạn, vắng lặng, xa lìa. Do tánh tận thấy hãy chẳng khác được, huống có tâm mờ muội, tâm tản mát. Thiện Hiện! Như vậy, Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác y Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẩm sâu do tận thấy, nên như thật biết tâm mờ muội, tâm tản mát của các loại hữu tình kia.

Lại nữa, Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác y Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẩm sâu, như thật biết các loại hữu tình kia có tâm tham, tâm lìa tham; có tâm sân, tâm lìa sân; có tâm si, tâm lìa si. Bạch Thế Tôn! Vì sao Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác như thật biết các loại hữu tình kia có tâm tham, tâm lìa tham; có tâm sân, tâm lìa sân; có tâm si, tâm lìa si? Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác như thật biết các loại hữu tình kia có tâm tham sân si, như thật tánh chẳng phải có tâm tham sân si, chẳng phải có tâm lìa tham sân si. Vì cớ sao? Trong như thật tánh, pháp tâm và tâm sở hãy chẳng khác được, huống có tâm tham sân si,

tâm lìa tham sân si. Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác như thật biết các loại hữu tình kia có tâm lìa tham sân si, như thật tánh chẳng phải có tâm tham sân si, chẳng phải có tâm lìa tham sân si. Vì có sao? Trong như thật tánh, pháp tâm và tâm sở hãy chẳng khá được, huống có tâm tham sân si, tâm lìa tham sân si. Thiện Hiện! Như vậy, Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác y Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, như thật biết các loại hữu tình kia có tâm tham tâm lìa tham, có tâm sân tâm lìa sân, có tâm si tâm lìa si.

Lại nữa, Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác, như thật biết các loại hữu tình kia có tâm tham sân si, chẳng phải có tâm tham sân si, chẳng phải có tâm lìa tham sân si. Vì có sao? Vì hai tâm như thế chẳng hòa hợp vậy. Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác như thật biết các loại hữu tình kia có tâm lìa tham sân si, chẳng phải có tâm tham sân si, chẳng phải có tâm lìa tham sân si. Vì có sao? Vì hai tâm như thế chẳng hòa hợp vậy, Thiện Hiện! Như vậy, Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác y Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, như thật biết các loại hữu tình kia có tâm tham tâm lìa tham, có tâm sân tâm lìa sân, có tâm si tâm lìa si.

Lại nữa, Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác y Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm

sâu, như thật biết các loại hữu tình kia có nhiều tâm rộng. Bạch Thế Tôn! Vì sao Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác như thật biết các loại hữu tình kia có nhiều tâm rộng? Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác như thật biết các loại hữu tình kia có nhiều tâm rộng, không rộng không hẹp, không thêm không bớt, không đi không đến, vì tâm tánh lìa vậy; chẳng rộng chẳng hẹp, chẳng thêm chẳng bớt, chẳng đi chẳng đến. Vì có sao, vì tự tánh của tâm vô sở hữu vậy, thời ai rộng ai hẹp, ai thêm ai bớt, ai đi ai đến? Thiện Hiện! Như vậy Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác y Bát-nhã Ba-la-mật-đa thâm sâu như thật biết các loại hữu tình kia có nhiều tâm rộng.

Lại nữa, Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác y Bát-nhã Ba-la-mật-đa thâm sâu, như thật biết các loại hữu tình kia có nhiều đại tâm. Bạch Thế Tôn! Vì sao Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác như thật biết các loại hữu tình kia có nhiều đại tâm? Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác như thật biết các loại hữu tình kia có nhiều đại tâm, không đi không đến, không sanh không diệt, không trụ không khác, không đại không tiểu. Vì có sao? Vì tự tánh của tâm vô sở hữu, nên chẳng đi chẳng đến, chẳng sanh chẳng diệt, chẳng trụ chẳng khác, chẳng đại chẳng tiểu. Thiện

Hiện! Như vậy, Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác y Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, như thật biết các loại hữu tình kia có nhiều đại tâm.

Lại nữa, Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác y Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, như thật biết các loại hữu tình kia có bao tâm vô lượng. Bạch Thế Tôn! Vì sao Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác như thật biết các loại hữu tình kia có bao tâm vô lượng? Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác như thật biết các loại hữu tình kia có bao tâm vô lượng, chẳng phải trụ, chẳng phải chẳng trụ, chẳng phải đi, chẳng phải chẳng đi. Vì có sao? Vì tâm tánh vô lượng, vô lậu, vô y, làm sao nói được có trụ chẳng trụ, có đi chẳng đi. Thiện Hiện! Như vậy, Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác y Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, như thật biết các loại hữu tình kia có bao tâm vô lượng.

Lại nữa, Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác y Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, như thật biết các loại hữu tình kia có bao tâm vô kiến vô đối. Bạch Thế Tôn! Vì sao Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác như thật biết các loại hữu tình kia có bao tâm vô kiến vô đối? Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác như thật biết các loại hữu tình kia có bao tâm vô kiến vô đối đều tướng vô tâm. Vì có sao? Vì tất cả tâm tự tướng

không vậy. Thiện Hiện! Như vậy, Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác y Bát-nhã Ba-la-mật-đa thâm sâu, như thật biết các loại hữu tình kia có bao tâm vô kiến vô đối.

Lại nữa, Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác y Bát-nhã Ba-la-mật-đa thâm sâu, như thật biết các loại hữu tình kia có bao tâm vô sắc chẳng khá thấy. Bạch Thế Tôn! Vì sao Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác như thật biết các loại hữu tình kia có bao tâm vô sắc chẳng khá thấy? Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác như thật biết các loại hữu tình kia có bao tâm vô sắc chẳng khá thấy là năm nhãn chư Phật đều chẳng năng thấy. Vì cớ sao? Vì tất cả tâm tánh không vậy. Thiện Hiện! Như vậy, tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác y Bát-nhã Ba-la-mật-đa thâm sâu, như thật biết các loại hữu tình kia có bao tâm vô sắc chẳng khá thấy.

Lại nữa Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác y Bát-nhã Ba-la-mật-đa thâm sâu, như thật biết các loại hữu tình kia, pháp tâm và tâm sở hoặc vọt hoặc chìm, hoặc co hoặc giãn. Bạch Thế Tôn! Vì sao Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác như thật biết các loại hữu tình kia pháp tâm và tâm sở hoặc vọt hoặc chìm, hoặc co hoặc giãn? Thiện Hiện! Tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác

như thật biết các loại hữu tình kia, pháp tâm và tâm sở hoặc vọt chìm, hoặc co dãn đều nương sắc thọ tướng hành thức mà sanh. Thiện Hiện! Như vậy, Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác y Bát-nhã Ba-la-mật-đa thẳm sâu, như thật biết các loại hữu tình kia pháp tâm và tâm sở hoặc vọt hoặc chìm, hoặc co hoặc dãn. Nghĩa là Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác như thật biết các loại hữu tình kia, pháp tâm và tâm sở vọt chìm, co dãn hoặc nương sắc, hoặc nương thọ tướng hành thức chấp ngã và thế gian thường, đây là chắc thật, kỳ dư đều si vọng. Hoặc nương sắc, hoặc nương thọ tướng hành thức chấp ngã và thế gian vô thường, đây là chắc thật, kỳ dư đều si vọng. Hoặc nương sắc, hoặc nương thọ tướng hành thức chấp ngã và thế gian cũng thường cũng vô thường, đây là chắc thật, kỳ dư đều si vọng. Hoặc nương sắc, hoặc nương thọ tướng hành thức chấp ngã và thế gian phi thường phi vô thường, đây là chắc thật, kỳ dư đều si vọng. Hoặc nương sắc, hoặc nương thọ tướng hành thức chấp ngã và thế gian hữu biên, đây là chắc thật, kỳ dư đều si vọng. Hoặc nương sắc, hoặc nương thọ tướng hành thức chấp ngã và thế gian vô biên, đây là chắc thật, kỳ dư đều si vọng. Hoặc nương sắc, hoặc nương thọ tướng hành thức chấp ngã và thế gian cũng hữu biên cũng vô biên, đây là chắc thật, kỳ dư đều si vọng. Hoặc nương sắc, hoặc nương thọ tướng hành thức chấp ngã và thế

gian phi hữu biên phi vô biên, đây là chắc thật, kỳ dư đều si vọng. Hoặc nương sắc, hoặc nương thọ tướng hành thức chấp mạng giả tức thân, đây là chắc thật, kỳ dư đều si vọng. Hoặc nương sắc, hoặc nương thọ tướng hành thức chấp mạng giả khác thân, đây là chắc thật, kỳ dư đều si vọng. Hoặc nương sắc, hoặc nương thọ tướng hành thức chấp Như Lai chết rồi có, đây là chắc thật, kỳ dư đều si vọng. Hoặc nương sắc, hoặc nương thọ tướng hành thức chấp mạng giả Như Lai chết rồi chẳng phải có, đây là chắc thật, kỳ dư đều si vọng. Hoặc nương sắc, hoặc nương thọ tướng hành thức chấp Như Lai chết rồi cũng có cũng chẳng có, đây là chắc thật, kỳ dư đều si vọng. Hoặc nương sắc, hoặc nương thọ tướng hành thức chấp mạng giả Như Lai chết rồi chẳng có chẳng phải chẳng có, đây là chắc thật, kỳ dư đều si vọng. Thiện Hiện! Như vậy, Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác y Bát-nhã Ba-la-mật-đa thăm sâu, như thật biết các loại hữu tình kia, pháp tâm và tâm sở hoặc vọt hoặc chìm, hoặc co hoặc giãn.

--- o0o ---